

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U MOSTARU
Broj: 55 0 P 001880 19 Gž
Mostar, 30.03.2022. godine

Kantonalni sud u Mostaru u vijeću sastavljenom od sudija: Vere Sudar, kao predsjednice vijeća, Rabije Tanović i Merime Čatić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. Croatia Bus d.o.o. za promet i turizam Zagreb, Ulica Strojarska 12/6 Zagreb, R. Hrvatska, 2. I. Z., i 3. R.Z., koje zastupa punomoćnik Nermin Vila, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog UniCredit bank d.d. Mostar, Ulica Kardinala Stepinca b.b. Mostar, koga zastupaju punomoćnici Vesna Stevanović, advokat iz Bijeljine, Miloš Stevanović, advokat iz Banja Luke i Nemanja Zirojević, advokat iz Bijeljine, radi naknade štete, v.sp. 4.000.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja na presudu Općinskog suda u Čitluku broj: 55 0 P 001880 17 P od 24.12.2018. godine, na sjednici vijeća od 30.03.2022. godine, donio je

P R E S U D U

Žalba tužitelja odbija se kao neosnovana i potvrđuje prvostepena presuda.

Odbija se zahtjev tuženog za isplatu troškova sastava odgovora na žalbu.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim su tražili da im tuženi isplati naknadu stvarne štete u vidu isplaćene kapare na osnovu Predugovora broj: OPU-IP-211/2014 od 23.06.2014. godine i Aneksa Predugovora broj: OPU-IP-211/2014 od 14.07.2014. godine u iznosu od 4.000.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom na isplaćene iznose kapare od dana dospelosti pa do dana isplate, odbijeni tužitelji sa zahtjevom za naknadu troškova postupka (stav I) i obavezani tužitelji da tuženom isplate troškove postupka u iznosu od 10.392,53 KM

Na ovu presudu žalbu su blagovremeno izjavili tužitelji, kojom presudu pobijaju u cijelosti, iz svih zakonom predviđenih razloga, predlažući da se pobijana presuda preinači i usvoji tužbeni zahtjev tužitelja ili da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. U obrazloženju žalbe ističu da je sud počinio povrede postupka time što je nepravilno cijenio izvedene dokaze u postupku, uslijed čega je činjenično stanje nepravilno utvrđeno. To se ogleda u tome da sud odbija tužbeni zahtjev tužitelja kao neosnovan u odnosu na tuženog, zato što tuženi nije bio ni u kakvom ugovornom odnosu sa tužiteljima, nego sa društvom Globtour, niti je preuzeo bilo kakvu obavezu na sebe. Da je sud pravilno utvrdio činjenice u vezi ispunjenja svih obaveza po ugovorima koje je Globtour zaključio sa tuženim

na osnovu šest ugovora o dugoročnom kreditu, u vezi s kojim je dao više sredstava obezbjeđenja na pokretnim i nepokretnim stvarima došao bi do zaključka da je tuženi odgovoran za potraživanu štetu time što nije dao saglasnost za brisanje založnog prava sa imovine tužitelja, uslijed čega istom nisu mogli raspolagati. Sud je propustio utvrditi i činjenicu da su tužitelji vlasnici udjela u društvu Globtour koji je korisnik kredita kod tuženog. Tužitelji činjenični osnov svog tužbenog zahtjeva vide u tome što su svi krediti prema tuženom vraćeni, a tuženi uprkos tome odbija dati saglasnost za brisanje hipoteke sa pokretnih i nepokretnih stvari kojima su ti krediti bili obezbjeđeni. Poziva se na to da su tužitelji sa M.P. zaključili Predugovor o prenosu udjela dana 23.06.2014. godine, a ne Ugovor, kako smatra sud, kojim je kao preduslov za zaključenje glavnog ugovora o prenosu udjela bilo predviđeno brisanje založnog prava na nekretninama u vlasništvu Globtoura i založnog prava na 12 autobusa založenih u korist istog povjerioca, odnosno sada tuženog. Poziva se i na Aneks Predugovora prema kojem sticalac udjela nije morao uplatiti kaparu od 4.000.000,00 KM u ugovorenom roku, osim ako tuženi u istom tom roku ne oslobodi nekretnine i pokretne stvari od upisane hipoteke. Ukazuje i na to da je sud prekoračio tužbeni zahtjev tužitelja time što je utvrđivao ništavost Predugovora, iako tužitelj to nije ni tražio, u kojem smislu se poziva na određenu presudu Kantonalnog suda u Bihaću, poziva se i na određenu presudu Općinskog suda u Sarajevu kojom je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužitelja protiv istog tuženog, za tužbeni zahtjev vezan za ispunjenje obaveza Globtoura po zaključenim ugovorima o dugoročnom kreditu i opravdanost odluka tuženog o povećanju kamatne stope na odobreni kredit po tim ugovorima, odnosno činjenicu da li je Globtour izmirio sve obaveze iz svih ugovora prema tuženom.

Ukazuje i na pogrešnu primjenu materijalnog prava, konkretno odredbe člana 79. ZOO-a, koje je sud pogrešno primijenio, s objašnjenjem da su na ime kapare date dvije bjanko mjenice kao druge zamjenjive stvari u znak da je Ugovor zaključen, pozivajući se na stav suda da prema nalazu vještaka finansijske struke M.P. nije ni dao kaparu tužiteljima, pa tako Predugovor o prenosu udjela uz naknadu u društvu Globtour nije ni nastao, što je pogrešno. M.P. je na ime kapare dao „druge zamjenjive stvari“ iz čl. 79. ZOO, a to su mjenice, što je vidljivo iz Aneksa Predugovora, da je sud propustio to utvrditi, zaključujući da je na prednji način počinjeno više povreda odredaba parničnog postupka, što presudu čini nezakonitom, potražujući troškove sastava žalbe.

Tuženi je dao odgovor na žalbu tužitelja, potražujući troškove sastava odgovora na žalbu.

Odlučujući o žalbi tužitelja u granicama žalbenih razloga i razloga na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, u skladu sa odredbom člana 221. Zakona o parničnom postupku („Sl. novine F BiH“, broj: 53/03; 73/05; 19/06 i 98/15, u daljem tekstu: ZPP), odlučeno je kao u dispozitivu ove presude, iz slijedećih razloga:

Među parničnim strankama nije sporno da je pravni prethodnik tuženog, kao davalac kredita (u daljem tekstu: tuženi), zaključio više ugovora o dugoročnom kreditu (6 ugovora) u periodu od 31.05.2004. godine do 27.06.2007. godine sa društvom Globtour d.o.o. Međugorje, kao korisnikom kredita, po kojima je korisniku isplatio ukupno 4.102.102,31 EUR, da je po svim ugovorima kao sredstvo obezbjeđenja potraživanja tuženog određeno založno pravo na pokretnim stvarima, konkretno autobusima, kao i založno pravo na nekretninama korisnika kredita, te bjanko mjenicama izdatim od strane korisnika kredita, kao i njegovih osnivača, fizičkih lica, braće R. i I. Z. i društva Panorama bus d.o.o. Zagreb, sada Croatia bus d.o.o. Zagreb, koji su tužitelji u ovom postupku.

Među parničnim strankama sporno je da li je društvo Globtour isplatilo tuženom sve obaveze po odobrenim kreditima, odnosno da li je tuženi imao osnova da uskrati saglasnost za brisanje založnog prava sa pokretnih i nepokretnih stvari društva Globtour, da li je sticalac isplatio kaparu prenosiocima, te da li je odbijanje davanja saglasnosti na brisanje založnog prava bilo uzrok nastanka štete za tužitelje, koju potražuju u ukupnom iznosu od 4.000.000,00 KM.

Pravni posao iz kojeg tužitelji crpe pravni i činjenični osnov za svoju tužbu i tužbeni zahtjev jeste Predugovor br. OPU-IP-211/2014 o prenosu udjela u društvu Globtour d.o.o. Međugorje, istupanje članova društva i pristupanje novog člana društvu, kojeg su zaključili Globtour d.o.o. Međugorje i njegovi osnivači, tužitelji iz ovog postupka, kao prenosioci vlasničkih udjela (dalje: Prenosioci) i M.P., sin Ž. iz H., Lj., kao sticaoca (dalje: Sticalac) udjela u društvu Globtour d.o.o. Međugorje (u daljem tekstu: Globtour), notarski obrađenog od strane notara Anice Nakić iz Mostara, dana 23.06.2014. godine (u daljem tekstu: Predugovor).

Iz ovog Predugovora nesumnjivo proizilazi da je R.Z. vlasnik udjela u društvu Globtour sa udjelom od 6,2429%, I.Z. sa udjelom od 2,081% i Panorama bus d.o.o. Zagreb sa udjelom od 91,6761% osnivačkog kapitala. Nesumnjivo je i to da je Globtour vlasnik udjela 100% u društvu Salinea d.o.o. Čitluk, 100% udjela u društvu MD Prevoz Vučić Nevesinje, 100% udjela u društvu Jadran ekspres d.o.o. Subotica, R Srbija, 100% udjela u društvu Jadran ekspres d.o.o. Kotor, Crna Gora, te da su I.i R. Z. jedini vlasnici društva Panorama bus d.o.o. iz Zagreba, što podrazumijeva i kupljenu i prenesenu imovinu Croatia bus d.d. u stečaju, Zagreb.

Odredbom člana 2. Predugovora Prenosioci su se obavezali da će svoje udjele u ukupnom iznosu od 13.455.200,00 KM, što je 100% kapitala društva Globtour, ustupiti uz naknadu Sticaocu za iznos od 40.000.000,00 KM, odnosno 20.451.675,00 EUR, što predstavlja prihod naprijed navedenih društava za tu 2014. godinu, a Sticalac se obavezao da će Prenosiocima na ime kapare za prenesene udjele isplatiti 10% od prodajne cijene, što je ukupno 4.000.000,00 KM, u roku od 30 dana od dana zaključenja ugovora, na određeni račun R.Z., što će se računati kao dio prodajne cijene, a da će se preostali dio cijene isplatiti srazmjerno udjelima ostalih prenosilaca nakon zaključenja glavnog ugovora, u roku od 10 mjeseci računajući od dana zaključenja glavnog ugovora, a način isplate bit će određen glavnim ugovorom.

Odredbom stava 5. člana 2. Predugovora, propisano je da je uslov za zaključenje glavnog ugovora o prenosu udjela u društvu Globtour, kao i svih ostalih društava čiji su vlasnici prenosioci (navedeni u članu 1. Predugovora) udjela, brisanje založnog prava na nekretnini označenoj kao k.č. 1/072 k.o. Međugorje, vlasništvo Globtoura, a teret upisan u korist UniCredit banke d.d. Mostar, ali i brisanje založnog prava sa pokretnih stvari-12 autobusa Globtoura, založenih u korist istog povjerioca, te ugovorne strane saglasno izjavljuju da su pokretne stvari i nekretnine otplaćene u cijelosti, u skladu sa otplatnim planovima, dok prenosioci udjela izjavljuju su da su sve obaveze vezane za isplatu kredita koji su osigurani založnim pravom na navedenoj nekretnini i založnim pravom na 12 autobusa u korist UniCredit banke plaćeni 13.06.2014. godine, pa su se prenosioci obavezali da će ishoditi brisovnu dozvolu u roku od 30 dana za navedena založna prava i tako obezbjediti zaključenje glavnog ugovora.

Posljednjim stavom člana 2. Predugovora propisano je za slučaj da Prenosioci ne realizuju brisanje tereta na navedenim nekretninama i pokretnim stvarima i ne obezbjede uslove za zaključenje glavnog ugovora u roku od 30 dana od dana zaključenja Predugovora, ugovorne strane su saglasne da se Predugovor smatra raskinutim, a prenosioci se obavezuju da vrate

sticaocu kaparu u dvostrukom iznosu u roku od 60 dana od dana proteka roka za plaćanje kapare (90 dana od zaključenja Predugovora). Ovaj Predugovor uredno je potpisan i ovjeren od strane svih ugovarača.

U spis je uložen i Anex na Predugovor, kojeg su zaključile iste ugovorne strane i u istim ulogama dana 14.07.2014. godine (u daljem tekstu: Anex).

U članu 1. Anexa konstatuje se da se Unicredit banka kao povjerilac po naprijed spomenutim ugovorima o kreditu, svojim dopisom od 16.06.2014. godine negativno očitovala o skidanju hipoteke sa nepokretnih i pokretnih stvari iz člana 2. Predugovora, ugovarači su sporazumno utvrdili da Sticalac ne mora plaćati kaparu u ostavljenom roku, osim ako banka – povjerilac u istom roku ipak ne skine hipoteku sa nepokretnih i pokretnih stvari, nego kao jemstvo isplate kapare i preostalog iznosa, Prenosioci prihvataju po dvije vlastite bjanko mjenice Sticaoca određenog broja, koje obuhvataju Sticaočevu ličnu imovinu i još dvije mjenice određenog broja korporativne firme Unitrade d.o.o. Ljubuški, u kojoj je Sticalac zaposlen i ima vlasnički udio, koje je preuzeo R.Z., s obavezom da ih vrati Sticaocu ukoliko isti uplati ugovorena sredstva ili ako nastupe uslovi definisani rokovima iz Predugovora. U posljednjem stavu ovog člana propisano je da ako Prenosioci ne ispune uslove o prenosu udjela iz člana 2. Predugovora, a Sticalac to bude izričito tražio nakon isteka definisanih rokova iz Predugovora, Prenosioci su dužni Sticaocu isplatiti pripadajući iznos dvostruke kapare.

Sama tužba i tužbeni zahtjev, kao i provedeni prvostepeni postupak, dokaz su da banka ni u ostavljenom roku, a ni do danas nije dala saglasnost za brisanje hipoteke sa pokretnih i nepokretnih stvari u vlasništvu društva Globtour, pa tužitelji traže isplatu nastale štete u visini kapare koju su isplatili Sticaocu u iznosu od 4.000.000,00 KM.

Iz stanja spisa jasno proizilazi da je zadnja rata kredita sa pripadajućom kamatom izmirena banci 13.06.2014. godine, te da je korisnik kredita dopisom od 02.06.2014. godine najavio banci uplatu zadnje rate s kamatom i zatražio da prvi radni dan nakon zaprimanja posljednje uplate, davalac kredita izvrši povrat svih sredstava obezbjeđenja po svim kreditima. Naime, banka je već 2009. godine, pred potpunu isplatu duga po prvom kreditu obavijestila korisnika kredita, dopisom od 17.04.2009. godine, da će svojom odlukom linearno povisiti kamate na sve odobrene kredite, počev od 01.04.2009. godine, što je korisnik odbio, a banka ga ipak redovno mjesečno obavještavala o jednostranom povećanju kamate, dok je korisnik odbio svako plaćanje po takvim obavijestima banke.

Za naglasiti je da je u svakom od 6 ugovora o dugoročnom kreditu ugovorena kamata u visini od 6 mjesečni EURIBOR + marža u određenom iznosu koja se kretala od 3 do 5% i nije sporno da je korisnik vratio ukupni iznos kredita predviđen po svakom od Ugovora o kreditu.

Iz navoda samih tužitelja jasno je da je ugovorena kamata, odnosno njeno povećanje, bilo sporno između davaoca i korisnika kredita još puno prije njihove otplate (od aprila 2009. godine), što nije prestalo sve do potpune otplate dužnih rata i kamata prema zaključenim izvornim ugovorima, naprotiv, neslaganja oko stanja duga po zaključenim ugovorima su kulminirala, pa je korisnik kredita pokrenuo spor pred Općinskim sudom u Sarajevu u vezi stanja duga korisnika prema davaocu kredita, što je rezultiralo nepravomoćnom presudom u korist tužitelja. Banka je u međuvremenu, nakon više pokušaja rješenja spora mirnim putem, sama skinula hipoteku sa nekretnine tužitelja dok je ostala hipoteka na pokretnim stvarima.

Ni za tuženog nije bilo sporno da je 13.06.2014. godine saldo po svim ugovorima o kreditu bio 0.

Dakle, iz stanja spisa proizilazi da su tačni gotovo svi činjenični navodi predmetne žalbe, ali je tužitelj iz pravilnih činjeničnih utvrđenja izveo pogrešne zaključke o osnovanosti svog tužbenog zahtjeva, jer je i po shvatanju ovoga suda pravilno odbijen tužbeni zahtjev tužitelja. Tužitelj pogrešno zaključuje da je osnovni razlog odbijanja tužbenog zahtjeva taj što banka-davalac kredita nije bila učesnik u zaključivanju Predugovora, što je samo djelomično tačno.

Osnovni razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva je taj što je između davaoca i korisnika kredita više godina prije isplate zadnje rate po posljednjem ugovoru o kreditu (još od 2009. godine), kao i više godina nakon isplate zadnje rate kredita (nakon što je tražio brisanje založnog prava) bilo sporno pravo davaoca kredita na povećanje ugovorene kamate po svim zaključenim ugovorima, pa je zato u vezi s tim, relevantno da davalac kredita nije zaključio Predugovor kojim su se Prenosioci obavezali da će u roku od 30 dana ishodovati brisanje hipoteke sa založenih nekretnina i pokretnih stvari.

Ako je spor oko toga trajao dugo i još uvijek traje, bilo je nerealno očekivati da će davalac kredita dati saglasnost na brisanje založnog prava u ostavljenom roku od 30 dana, pa ako su se tužitelji obavezali na to Predugovorom i pored spora o izmirenju ugovorenih obaveza, to su učinili na vlastitu odgovornost, jer iz stanja stvari nije bilo očekivano da će se to i desiti.

Ovo iz razloga što je odredbom člana 173. Zakona o stvarnim pravima („Sl. novine F BiH“ br. 66/13 i 100/13) propisano da založno pravo prestaje prestankom osiguranog potraživanja i sporednih potraživanja kamata i troškova (ako nije nešto drukčije ugovoreno), a u ovom slučaju sporno je upravo to da li su prestala (izmirena) sva osigurana potraživanja.

Založno pravo može prestati i valjanim odricanjem od strane založnog povjerioca, kako je propisano u odredbi člana 176. stav 1. Zakona o stvarnim pravima.

U konkretnom slučaju sporno je da li je prestalo-izmireno osigurano potraživanje povjerioca, a očito je da se založni povjerilac nije odrekao založnog prava, te da uz sve to založni povjerilac nije učestvovao u zaključenju Predugovora, uslijed čega šteta koju tužitelji potražuju nije uzrokovana radnjama tuženog.

Iz navedenog proizilazi da nisu osnovani navodi žalbe da je prvostepeni sud pogrešno cijenio dokaze i da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno, jer je prvostepena presuda zasnovana na iscrpnoj analizi i ocjeni provedenih dokaza, kao i jasnoj i logičnoj argumentaciji proistekloj iz dosljedne primjene odredbe člana 8. i člana 123. ZPP-a.

Ne stoje ni žalbeni navodi da je prvostepeni sud prekoračio granice postavljenog tužbenog zahtjeva time što je odlučivao o ništavosti Predugovora. Iz dispozitiva pobijane presude sasvim je očito da je istim odlučeno isključivo i jedino o postavljenom tužbenom zahtjevu tužitelja, pa je žalbu valjalo odbiti i potvrditi prvostepenu presudu.

Na osnovu odredbe člana 387. stav 1. ZPP-a odbijen je zahtjev tuženog za isplatu troškova sastava odgovora na žalbu, jer ta radnja nije bila potrebna za odlučivanje o žalbi tužitelja.

Imajući u vidu prednje navedeno ovaj sud je pozivom na odredbe člana 224. stav 1. tačka 2. i člana 226. ZPP-a, odlučio kao u dispozitivu ove presude.

Predsjednica vijeća
Vera Sudar